

HEIKI ERNITS, JANNO PÕLDMA, HELI PRII, EVE KRAIS

LUGEMIKU TÖÖVIHIK

1. klassile

▼maurus

ELAGU LUMINE LOOPUS!

Minu soov:

LOTTE: Minu ema Anna sai jõuludeks jäätisemasina. Isa tegi selle talle. Isa Oskar meisterdas endale ise kingituse. **Paku, mis see on!**

1 BRUNO: Mida küll Pärt, Mare ja Ere kingiks said? Kirjuta õige täishäälik ja saadki teada.

Pärdi pakis oli punane aut ____ .

Mare pakis oli kollane p ____ ll.

Ere pakis oli väike n ____ kk.

PUNAPÜKS-PINGVIINID

1. OSA

2 **LOTTE:** Mis sõnu nendest tähtedest saaks teha?

S T I Ä J Ä

KLAUS: Koosta ülal toodud tähtedest õige sõna.

Jõe tekkis paks _____.

Meie toa aken oli _____.

Kuidas sulle _____ maitseb?

Joonista suurele paberile jäätisemasin. Räägi, kuidas see töötab.

Leia sõnadest sõna PINGVIIN osad. Värv need ära.

singiviil

kringel

pinal

viinamari

kingitus

pinginaaber

Mitu sõna tähistab midagi söödavat? Kas 10 – 7 või 1 + 2?

Vali üks sõna ja kirjuta sellega lause.

.....

.....

.....

.....

.....

PUNAPÜKS-PINGVIINID

2. OSA

3 BRUNO: Mida pingviinid teevad?

Üks pingviin _____ lumememme.

Teine pingviin _____ jäätist.

Kolmas pingviin _____ liugu.

Loe sõnu. Igas sõnas on üks täht muutunud või juurde tulnud.
Tee see värviliseks. Lisa sõnu juurde.

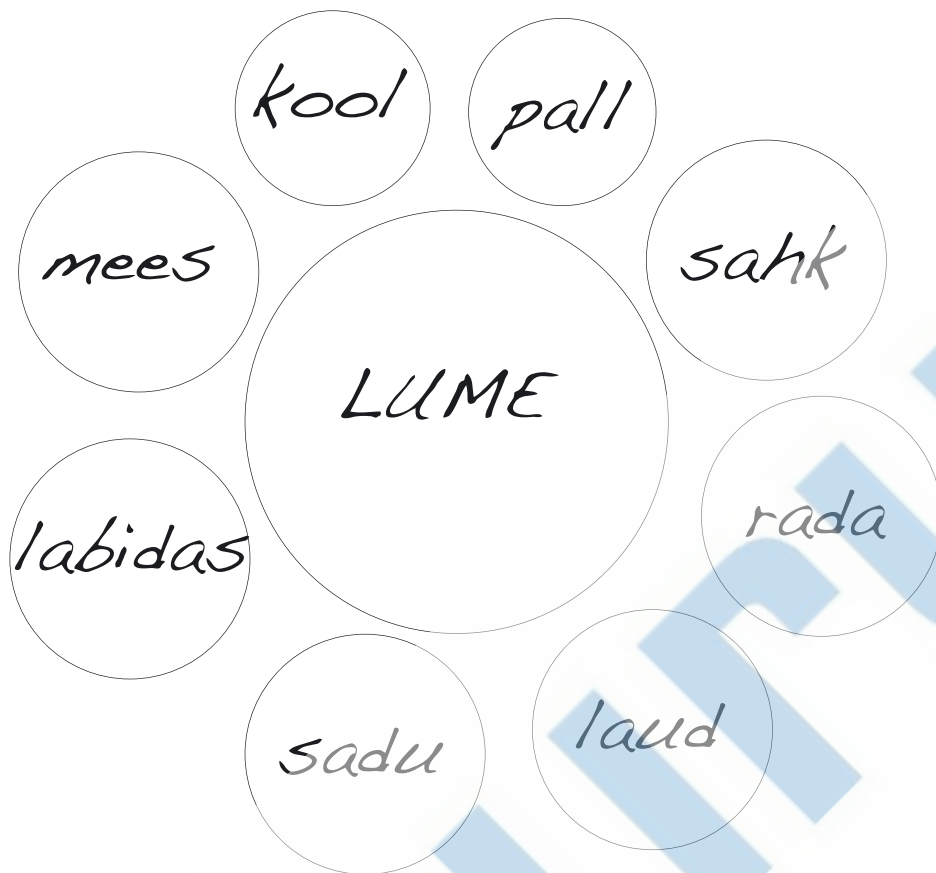
ILM-SILM-SILD-SILT-PILT-PILK-TILK-TELK-KELK _____

4 LOTTE: Meie tegime lumemao! Mina veeretasin **kolm** lumepalli.
Bruno veeretas **niisama palju** kui mina. Albert tegi **neli** palli.
Joonista meie tehtud lumepallid pildile.

Loe pallid üle! Mitu said? _____

5 ALBERT: Üks sõna ei sobi küll lumega kokku. Värv see sõna kollaseks.

6 KLAUS: Kaks liitsõna on seotud tööga. Kirjuta need:

.....

.....

.....

Joonista ühest tööriistast pilt.

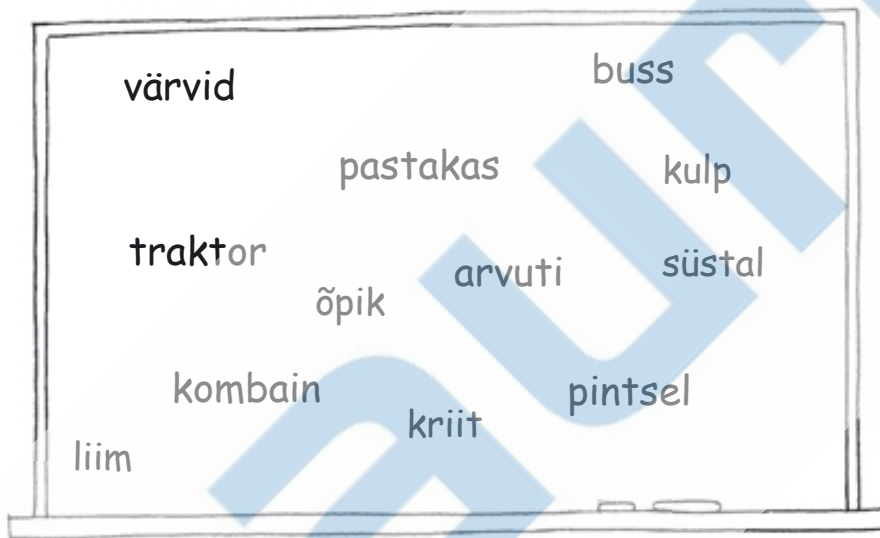
LOTTE AJAB JANNO JA HEIKIGA JUTTU

- 7 **BRUNO:** Mida tähendab sõna ELUKUTSE?
Nimeta, kelle tööst on sulle täna kasu olnud.
Millisest elukutsest sina unistad? Miks?

LOTTE: Unista koos minuga.

Kui ma oleksin kirjanik, siis ma ...
Kui ma oleksin kunstnik, siis ma ...
Kui ma oleksin ..., siis ma ...

- 8 **KLAUS:** Tahvlil on töö tegemiseks vajalikud asjad.

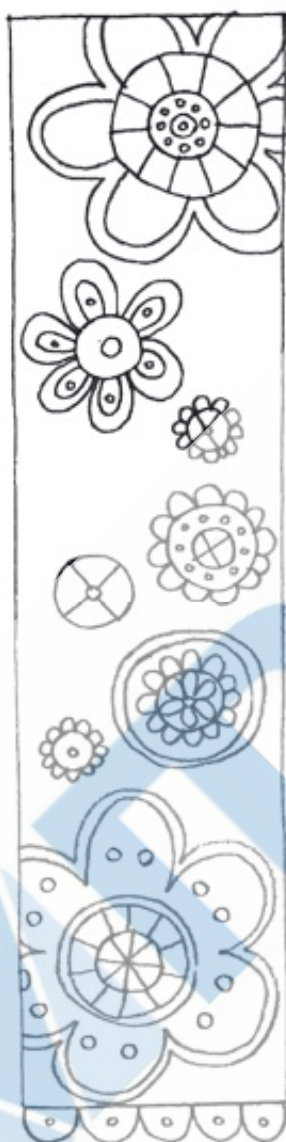
Vali tahvlilt sõnad ja lõpeta nendega laused.

Kunstniku töövahendid on	_____ ja _____.
Kirjaniku töövahendid on	_____ ja _____.
Õpetaja töövahendid on	_____ ja _____.
Talumehe töövahendid on	_____ ja _____.

- 9 **ALBERT:** Joonista kaks töövahendit, mida sina oled mõne töö tegemise juures kasutanud.

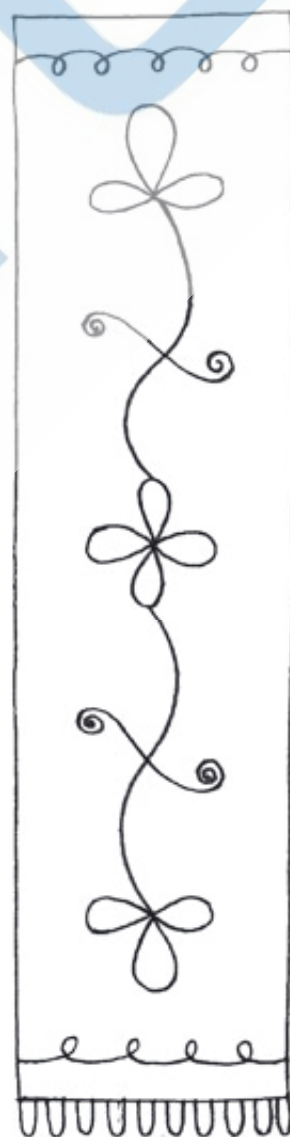
Tee endale järjehoidja. Järjehoidja aitab järge pidada.

Lotte järjehoidja

Klausi järjehoidja

Susumu järjehoidja

LAUL PÕHJAMAAST

- 10 **KLAUS:** Küll on tore, et Eestimaal on palju metsi.
Tee +, kui lause on sinu meelest õige.

Paljudele loomadele on mets koduks.

Mets on puude ja teiste taimede kasvupaik.

Metsas on alati vali tuul.

Metsast saab marju ja seeni korjata.

Metsas on vaikne ja rahulik.

LOTTE: Mina arvan, et seal on neli õiget lauset. Aga sina, Albert?

ALBERT: Ka neli. Metsas ei puhu tugev tuul. Puud hoiavad tuult kinni.

LOTTE: Need laused lõpeta ise:

Metsas on _____.

Metsast saab _____.

Metsas _____.

- 11 **BRUNO:** Mõned sõnad tähendavad peaaegu üht ja sama.
Ühenda need joonega.

metsad

inimesed

Eestimaa

laaned

rahvas

kodumaa

iidne

hell

õrn

vana

LOTTE: Värvide paarilised ühte värvi.

KLAUS: Vali Bruno harjutusest sobivad sõnad. Kirjuta.

Eestimaal on meie _____.

Siin elab töökas _____.

Kas iidne on sama mis _____?

Virumaal on laiad _____.

12 LOTTE: Arutle naabriga, mis on kõigil neljal sõnal ühist?

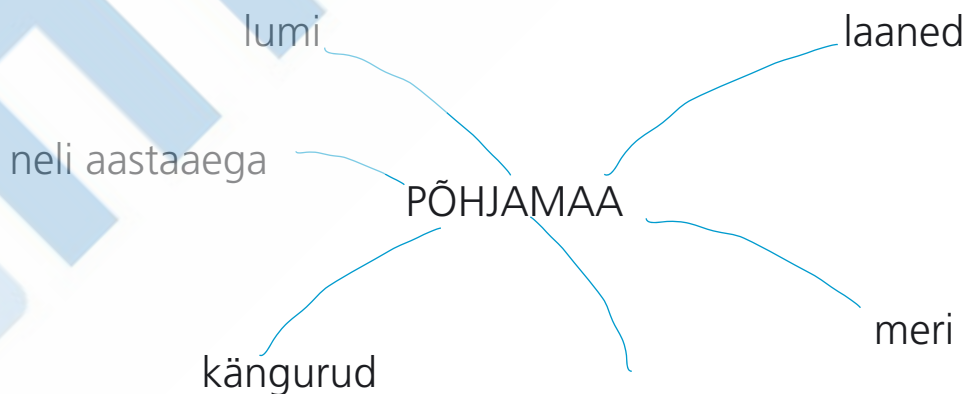
KASK	MÄND
LEPP	TAMM

BRUNO: Aga mis on ühist sõnadel KASK ja TAMM?

ALBERT: Nüüd ütle, mis on ühist sõnadel LEPP ja TAMM?

Tõmba maha sõna, mis ei sobi mõistekaardile.

Kirjuta üks sõna juurde.

VANARAHVA ARVAMUSI JAANUARIKUU PÄEVADE KOHTA

13

BRUNO: Leidsin ühe vana kalendri.

LOTTE: Kuidas saab kalender vana olla?

KLAUS: Nii öeldakse siis, kui aastanumber on muutunud.

LOTTE: Värvi kalendris päev, millal

- algas uus aasta,
- on jaanuari viimane päev,
- tähistati tõnispäeva.

Mitu päeva on jaanuarikuus? _____

Lotte, Bruno ja Albert valisid ühe tähtpäeva ja kirjutasid lause. Millise tähtpäeva nad valisid? Piilu õpikusse.

LOTTE: Arvati, et sel päeval saab pool talve läbi.

See päev on _____.

BRUNO: Sel päeval ma emal tolmu pühkida ei luba.

See päev on _____.

ALBERT: Oleme tasa! Karu keerab teist külge.

See päev on _____.

14 KLAUS: Mitu kuud on aastas? Otsi üles kuude nimetused.

J L P M Ä R T S D J
V O K T O O B E R U
J E W I E F T P N U
A K E Y S S A T O N
A U W B E P P E V I
N A D M R P W M E R
U Q B I B U M B M N
A E L A S X A E B V
R L J U U L I R E G
S N A U G U S T R P

JAANUAR	APRILL	JUULI	OKTOOBER
VEEBRUAR	MAI	AUGUST	NOVEMBER
MÄRTS	JUUNI	SEPTEMBER	DETSEMBER

Kirjuta enda sünnipäeva kuu:

LOTTE: Joonista, mida sooviksid sünnipäevaks.

MIDAGI HEAD

- 15 **LOTTE:** See lause on luuletusest „Midagi head”. Aga mõned tähed on puudu.

NÄE, K ____ SE PEAL KÜLMETAB PISIKE KÄBI,

J ____ KÜLMAD ON S ____ MNED TA S ____ MUSTE S ____ S.

BRUNO: Proovi seda lauset kätega ja näoilmega näidata. Ära sõnu kasuta.

- 16 **LOTTE:** Mis võib olla kohev? Kirjuta. Mõtle, milliste lausete lõppu sa paneksid hüüumärgi.

Mul on kohev _____

Oi, kui kohev _____

Nii kohev _____

Küll on kohev _____

Nii kohev _____

sai, saba, lumi, sall, padi

- 17 **KLAUS:** Räägi, millised asjad võivad olla jääkülmad. Kas neid saab soojendada? Kasuta sõnu **jääkülma, jääkülmad** või **tulikuum, tulikuuma**

Puhu tee peale! Tee on _____.

Pane kindad kätte! Sinu käed on _____.

Ära limpsi purikat! See on _____.

Kas sa oled haige? Sinu põsed on _____.

LOTTE: Värv hüdlaused kollaseks. Hüdlaused saab hüüda. Hüüame!

- 18 **BRUNO:** Joonista külmi ja sooje asju.
LOTTE: Kirjuta pildi juurde sõna ka.

SOOJAD ASJAD

KÜLMAD ASJAD

SINITIHANE

- 19 **KLAUS:** Loe lugemikust juttu sinitihasest. Otsusta, kas lause on õige või vale. Õige lause järgi kirjuta **Õ**. Vale lause järgi kirjuta **V**.

Sinitihane on väiksem kui rasvatihane. _____

Ta teeb pesa puu alla. _____

Pesas võib olla kuni 18 muna. _____

Toidulaua käitub sinitihane julgelt. _____

Kas sa said kolm õiget lauset?

LOTTE: Kirjuta vale lause õigesti.

.....

.....

- 20 **BRUNO:** Ühenda joonega linu kehaosad.

ALBERT: Saba kohta öeldi vanasti HÄND.

LOTTE: Värv sinitihane. Võid õpikusse piiluda.

Vali sulgudest õige sõna. Kirjuta see lünka.

Sinitihase pea on _____ (sinine, must)

Sinitihane on _____ (arg, julge)

Sinitihane _____ (hoolib, ei hooli) oma paarilisest.

Sinitihane teeb pesa _____ (katusele, puuõõnde)

Sinitihane muneb korraga _____ (ühe, mitu) muna.

Sinitihane on tubli _____ (laululind, rändur)

LOTTE: Mitu korda on eelmises harjutuses kirjutatud sõna **SINITIHANE**?
Millega seda saaks asendada?
Tee need sõnad värviliseks.

okaskera

tema

tihane

lind

vares

suleline

linnuke

ALBERT: Loe nüüd harjutust uute sõnadega.

HIRMUS NAABER

- 21 **LOTTE:** Vaata lugemispalast „Hirmus naaber” järele, mis värvi need esemed on. Värv.

müts

barett

kuub

vest

- 22 **BRUNO:** Nüüd tuleb lausele õige lõpp valida.

Rasvati hane kannab kollast vesti / punast kuube.

Rähnil on peas sulgedest torukübar / punane müts.

Putukad peidavad end pakase eest majadesse / puu sisse.

ALBERT: Kirjuta esimene lause siia:

.....

.....

.....

.....

.....

Arutle!

Mis võib olla kirev?

Mis võib olla pehkinud?

Kes võib olla nääpsuke?

Kes võib olla tusane?

Miks ta on tusane?

23 KLAUS: Leia lugemispalast, kes nii ütleb.

Putukad
pugesid peitu.

.....

.....

Sugulased,
siit saab!

.....

.....

Keegi rikub
hoolimatult
meie rahu.

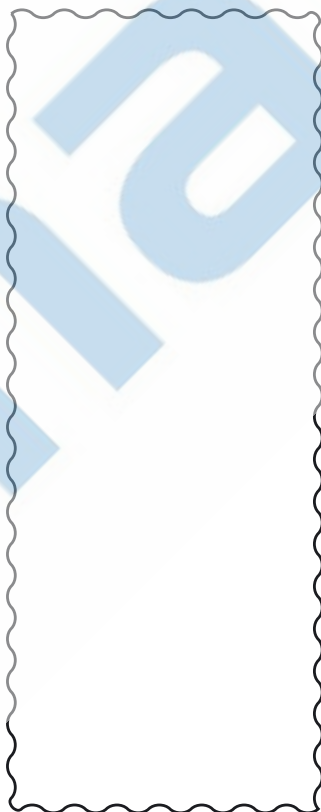
.....

.....

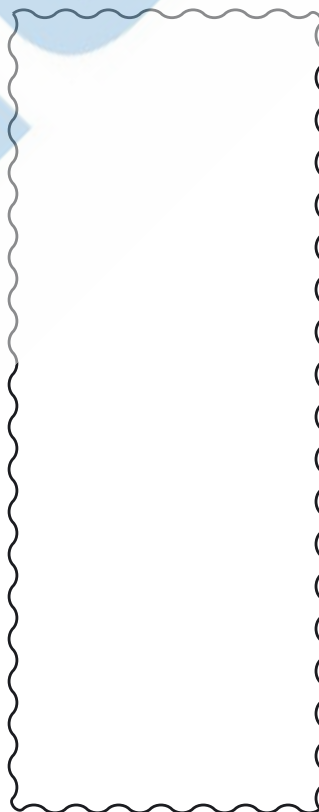
24 LOTTE: Teeme händade näituse. Joonista.

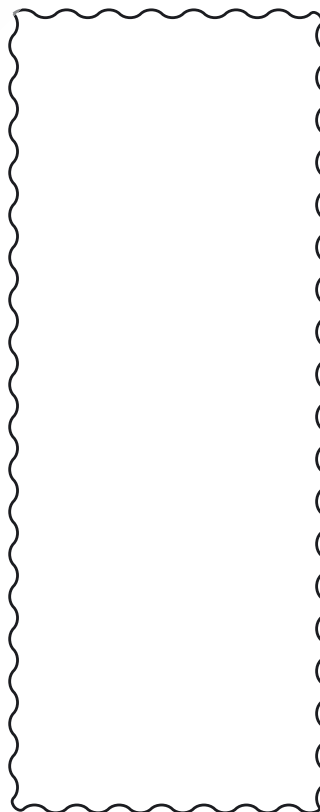
REBANE

SABATIHANE

HOBUNE

SIGA

LUMEKIRP

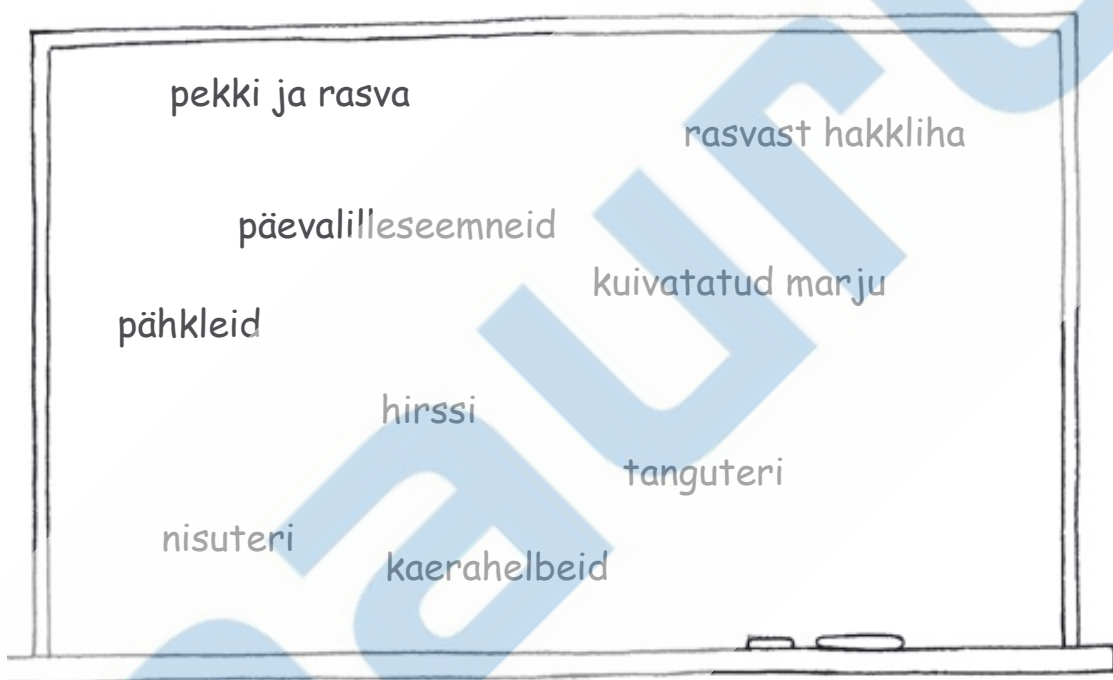
25 **LOTTE:** Loe juttu lumekirbust. Otsusta, kas lause on õige või vale.

Lumekirp on 1–2 meetrit pikk. _____

Tal on seitse jalga. _____

Lumekirp on looduses väga vajalik loom. _____

26 **ALBERT:** Uuri, mida lindude jaoks toidulauale panna.

KLAUS: Tõmba liitsõnadele joon alla.

27 **BRUNO:** Tõmba sõnade vahele joon.

ÄRAPAKULINDUDELESOOLASEIDEGAMAGUSAIDTOIDUAINEID!

TOIDUMAJJATULEBTOITUPANNAMITUKORDANÄDALAS.

Kirjuta viimane lause.

.....

.....

.....

.....

.....

☐

Ai-ai!

☐Keegi andis mulle söögiks
kommi ja šokolaadi.☐☐Ma natukene proovisin ja
nüüd on mul paha olla.☐☐Tegelikult meeldib mulle
kuiv saiapuru.☐☐☐☐☐☐☐

Aitäh, lapsed!

☐

Pekk ja kaerahelbed

☐

on minu lemmikud.

☐☐

Need annavad jõudu

☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Siin on ilus linnumaja.

Mõttele, mis värvi võiks olla linnumaja osad.

Kirjuta värvid lausetesse.

Linnumaja seinad on _____.

Linnumaja katus on _____.

Linnumaja silt on _____.

BRUNO: Vaheta pinginaabriga vihik.

Värvi tema vihikus linnumaja nii, nagu tema seda on soovinud.

SULELUMI

29 **LOTTE:** Kuula „Külma peletamise laulu”. Siis kirjuta puuduvad sõnad.

KÜLMA PELETAMISE LAUL

Tiina Kivimäe

Külma ilma, külma ilma küll ei karda ma.

Tõmban jalga, tõmban jalga soojad _____ ja kui mul ikka pisut

_____ tundub varvastel, siis pean ennast liigutama.

Üks, _____, valmis? Läksime!

Vasakuga, paremaga, _____ on moes.

Vasakuga, paremaga, külmakraad ei loe.

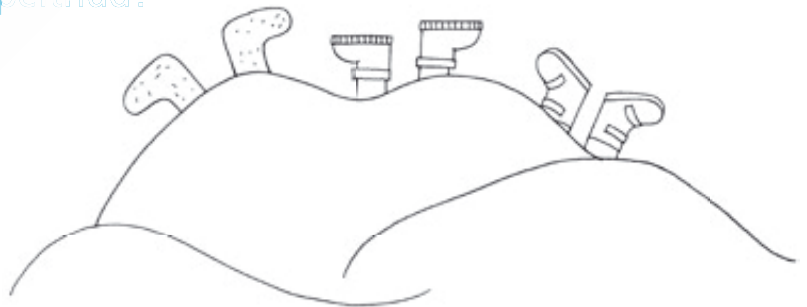
Üldse külm ei näpista, kui on _____ soe.

Mõtlen headest asjadest, soojus hinge poeb.

sokid, jahed, kaks, villasokk, süda

30 **BRUNO:** Mis asjad sinule soojust südamesse toovad?
Räägi sellest teistele.

KLAUS: Mitu last on end lumme peitnud?

ALBERT: Mõtlen pildi järgi
kaks küsilause. Kirjuta need.

.....?

.....?

.....